

Fremsendt den 12. januar 2024 pr. e-mail til ophavsret@kum.dk

Høringsvar vedr. "Høring over lovudkast – ændring af lov om ophavsret"

Generelt

Kulturministeriet har den 7. december 2023 sendt forslag til lov om ændring af ophavsretsloven i høring.

Dansk Artist Forbund (DAF) og Dansk Musiker Forbund (DMF) afgiver hermed bemærkninger til lovudkastet.

Forbundene bakker varmt op om forslaget om at anvende kønsneutrale begreber i ophavsretsloven. Endvidere bakker vi op om at bringe ophavsretsloven i overensstemmelse med EU-retten på de punkter, der er behov for det.

Betaling for on-demand udnyttelser af udgivne musikindspilninger

Indspillet musik er verdens mest populære og brugte kulturprodukt. Musikindspilninger giver hvert minut milliarder af mennesker store oplevelser, glæde og stimulation. Det er uomgængeligt, at indspillet musik har en kæmpe kulturel og økonomisk værdi. Men der er desværre et meget væsentligt misforhold, mellem den værdi musikudøverne genererer markedsæssigt, og det de reelt modtager.

Danske musikorganisationer har gjort Kulturministeriet opmærksom på, at man ikke selv som aftaleparter er i stand til at tilpasse de ophavsretlige ordninger på en måde, hvor betaling for brug af indspillet musik er forholdsmæssig – også set i lyset af andre interessenters omsætning.

Det er belyst og dokumenteret i utallige internationale rapporter, og Kulturministeriet oplyste, inden den endelige vedtagelse af DSM 2-pakken overfor Folketinget, at man over efteråret 2023 ville arbejde med dette misforhold med henblik på en mulig løsning i det foreliggende lovudkast.

Vi læser ikke i det foreliggende lovudkast, at man har fundet en løsning på, hvordan Danmark lever op til sin forpligtelse efter DSM direktivets art. 18, som pålægger medlemsstaterne at sikre, at ophavs personer og udøvende kunstnere får forholdsmæssig og passende betaling, når de overdrager deres rettigheder. For musikudøvernes vedkommende er det vores ønske, at vi i Danmark indfører en uoverdragelig ret til vederlag, der skal betales af musiktjenesterne, og som skal indgå i samspil med de markedsregulerende tiltag som parterne aftaler.

Aftalelicens for radio- og tv-foretagenders on-demand brug af udgivne lydoptagelser

DMF og DAF noterer, at Kulturministeriet foreslår indførelse af en aftalelicens i § 33, som skal afspejle og supplere tvangslicensen i § 68 om Gramex. § 68 omfatter ikke on demand, men det skal efter forslaget omfattes af aftalelicensen.

Ministeriet lægger i lovbemærkningerne op til at organisationer godkendt efter den generelle aftalelicens vil kunne godkendes efter den nye specifikke aftalelicens.

De nye aftaler, hvor producentorganisationen MPO har fået aftalelicensgodkendt en aftale med DR efter lovens § 50, stk. 2, og ansøgt om godkendelse af en aftale med TV2, stiller ikke de udøvende kunstnere på en rimelig måde i forhold til varetægelse af deres rettigheder.

På trods af, at aftalerne omhandler både rettighederne for udøvende kunstnere og producenter, afregner MPO 100 % af vederlaget til producenterne. De pågældende producenter afregner royalty til de artister, der har en konkret aftale, men typisk først når producenten har fået inddækket alle sine omkostninger. Session-musikere får slet ingen andel i vederlaget. Dette er ikke overensstemmende med lovens § 55 om, at den udøvende kunstner har ret til et passende og forholdsmæssigt vederlag for udnyttelsen. Det er derfor bekymrende, at Kulturministeriet lægger op til at "eksisterende forvaltningsorganisationer vil kunne godkendes" og at dette bestyrkes af ansøgninger, som Kulturministeriet har modtaget og behandlet.

Den danske aftalelicensmodel bør altid understøtte, at alle rettighedshavere får et passende og forholdsmæssigt vederlag jf. § 55 som modvægt til at brugerne får let adgang til rettighedsklarering – ellers risikerer aftalelicenssystemet at miste opbakning blandt ophavspersoner og de udøvende kunstnere.

MPO må formodes af repræsentere producenterne rettigheder jf. § 66 i tilstrækkelig grad til at være aftalesluttende organisation. Men, det er tvivlsomt, om MPOs medlemmer har erhvervet kunstnerrettigheder i tilstrækkelig grad til også at være repræsentativ på § 65rettighederne.

Det er vores opfattelse at det, i det nuværende billede, burde være en fællesorganisation som er den aftalesluttende, eksempelvis Gramex, jf. § 50, stk. 4.

Definition af udgivelseskriteriet til præcisering af gældende ret.

Desuden følger det af bemærkningerne til § 33 i forslaget, at aftalelicensen kun skal omfatte "udgivne lydoptagelser", og ifølge bemærkningerne i afsn. 2.3.3.2 skal udgivne lydoptagelser forstås sådan, at de kun omfatter eksemplarer, hvor der er sket eksemplarspredning, jf. § 8, stk. 2. Dermed forudsættes det, at lydoptagelserne har været udgivet fysisk på eks. vinyl eller cd. Det giver ikke mening for ordningen, da det kun er tilfældet for få lydoptagelser herhjemme, der normalt alene publiceres digitalt på tjenester som iTunes og Spotify. Forslaget harmonerer da heller ikke med § 68, hvor udgivelseskriteriet i § 8, stk. 2, ikke finder anvendelse, jf. den manglende henvisning hertil i §§ 65 og 66. Det er også dette udgivelseskriterie, Gramex i dag administrerer efter. Se dertil Ophavsretsloven med kommentarer 8. udgave.

For at undgå tvivl om rækkevidden af § 68 skal vi foreslå, at bestemmelsen i WPPT art. 15(4), som allerede må anses at være en del af gældende dansk ret, præciseres i enten lovtekst eller lovbemærkninger til § 68.

Efter vores opfattelse vil det stride mod Danmarks EU-forpligtelser, hvis der indføres en retstilstand, hvorefter "udgivne lydoptagelser" i § 68 kun skal anses at omfatte fysisk udgivne lydoptagelser, jf. herved RAAP-dommen om anvendelse af WPPT i EU. Det bemærkes, at indførelse af en sådan retstilstand, hvor digitalt publicerede lydoptagelser holdes uden for § 68, der indebærer lighed af vederlag mellem udøvende kunstnere og musikselskaber, ville have en alvorlig, ødelæggende virkning for danske musikers økonomi, og strider mod retten til forholdsmæssig og passende betaling i lovens § 55. Ikke mindst vil det også have negative konsekvenser for det ellers meget velfungerende system for musikclearing til radio og tv via Gramex til glæde for både rettighedshavere og brugere.

Der er derfor efter vores vurdering ingen tvivl om, at Danmark er forpligtet til at indrette sin ordning i lovens § 68 i overensstemmelse med EU-rettens begreb, der skal forstås som angivet i WPPT art. 15 (4), og at der bør ske en udtrykkelig præcisering af dette i lovteksten.

Tilknytningskriterier

Det kommer bag på DMF og DAF, at Kulturministeriet foreslår en ændring af tilknytningskriterierne for udøvende kunstnere. Der er efter vores opfattelse ikke grundlag for den foreslåede ændring af § 86, som ifølge det oplyste bygger på Romkonventionens art. 4 c. Romkonventionen blev gennemført i 1961 og ratificeret af Danmark i 1965. Den pågældende konventionsbestemmelse er aldrig blevet reflekteret i ophavsretsloven. Det er der en grund til. Romkonventionens art. 4 c vedrører reelt alene beskyttelse af fremførelser i udsendelser, der ikke finder sted i EØS, men som udsendes af en broadcaster med hovedsæde i et EØS-land. Bortset fra at dette er sjældent forekommende skal det noteres, at beskyttelsen alene vedrørende selve liveudsendelsen, efter den ikke drejer sig om optagelser, ligesom det skal erindres, at forpligtelserne i Romkonventionen alene vedrører lydfremførelser, ikke audiovisuelle fremførelser. Det eneste relevante beskyttelsesbehov for udøvende kunstnere er her en beskyttelse mod, at fremførelsen i udsendelsen bliver optaget. Dette beskyttelsesbehov er opfyldt i kraft af bestemmelsen i lovens § 86, stk. 9, 1. pkt., hvorefter beskyttelsen i § 65, stk. 1, om optagelse gælder for "alle lydoptagelser af fremførelser"; her udstrækkes beskyttelsen således til alle fremførelser uanset tilknytningskriterier og territorialitet, herunder de i Romkonventionens art. 4 c nævnte fremførelser.

Det bemærkes for en ordens skyld, at det ikke ville være korrekt i sådan bestemmelse at referere til § 87, som ikke er en regel om tilknytningskriterier, men hvor udsendelser anses at finde sted.

Øvrige emner

DMF og DAF støtter de synspunkter, der fremføres af Samrådet for Ophavsret, Create Denmark, RettighedsAlliancen og Copydan AV-foreningerne.

Med venlig hilsen

Dansk Artist Forbund

Dansk Musiker Forbund

Sara Indrio
forperson

Thomas Sandberg
forperson